

JURNAL

PENTRĂ PESHÎNDIPEA ȘTIINȚELOR ÎN NATURĂ ȘI ESACTE, ÎN TOATE CLASELE

Pedagogic

BCU Cluj / Central de University Library Cluj

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

Nr. 11.

(Anul al patrulea)

București

22 Martie, 1859.

Conținutul: Despre instinctele animalelor. — Despre mizerii antice. — Comparațiuni științifice mici.

Despre instinctele animalelor.

(Țrmarc.)

Amă vâzră kă lokkitorii insăfăciții ai aचेस्तेi लमे, konservă vieața loră prin porpircelc loră firemli (instincte) челе mai kărioase, prekămă și prin tandreța maternelă konservă esistența ченșriloră. Paselc tară și sinчeroase, nă perdă ne челе славе. Fie-kare animală, moare; dară niči nă ченă d'ală animaloră nă se slințe. Челă mai mikă insektă a priimă mizloачеле de anțrare pentră a nălea sprijini o лелт, saă челă пегинă a skăna din mfinile inimikăvă stă. Лелă askănsă in tsfe, de unde aunteantă a prinde razela, kare, prin ideala ei kă vintăă, kăvă a skăna de elă, se ală totă in aचेastă posigiune kă paiakenăă

kare intinzăndă-și năza, adăstă kă stă prință vr'o măskă fărtoare.

Print'ă lece admirabilă, natră a impărciț in pțrăi potrivite, nătepea materială și ideala korvăvă. Pară se găsește nă animală făriosă, sinчerosă și năternikă kare stă aibă și ideala zăvletăvă; din kontra, toate animalele славе kare nă se potă лелта kă inemăciă loră, sintă iști la zăvletă pentră a nălea skăna din mna gonitorloră loră.

Totă este in ekvilibră in natră; kă nă i s'a dată de Natră arme de nătepe, i s'a dată armelc inчеленчăvni de năskočirea mizloачeloră de skăparea loră; anoi unde n'a fostă de a-

sintă niute fiindе derpadate, гъръ inimъ. Kindă inimelo țărăpora vaiă кэ къдъръ pentрe niute ideі povile mi sьvlime, ачeste fiindе ръmină рeчi ка о neatрe de Siberia mi niči нэ nolă sь аriчeапъ ачestă entăsiasm đenerală; къчi eі sintă in slape a se entăsiasma нэmaі pentрe хнă singрe obіeklă mi asta este individăalitatea loră proprie, komoditatea loră proprie. O asemenea

fiindъ eroistă este *Къкълă* inтre animale; къчi ачest eroist нэ'иі đe osteneală a inгriжі pentрe пeі sьi; eă nэ лэkreazь кэ sodoare хнă къiă nentрe проченiтpа лăi, чi ка хнă хоцă 'иі inьsewle аверea алăia, къtindă inкоачe, inколо хнде sь гъseaskь вр'яп къiă de nițalіche mi d'ate asemenea. pasepi ale къpopa oă seamănă кэ ale sale. Kindă a гъsiă хнă asemenea къiă

Къкълă vizitindă къiălă nițalіche loră.

кэ оат хнде proprietariі нэ sintă akasъ. indatъ архекъ слă аколо хнă оă алă sьă mi dakъ нэ e loră in къiă, asvіrлă afарь оазле леđitimălăi proprietară mi đăne че а sьfirimіă ачeastь хоцiе, se đăche mi niči нэ se maі rindewte ла нэiălă sьă kape ва ewi de ачestă oă. Apoі, nițalіka viindă akasъ. niči нэ шtie че s'a inтimnată mi in inoчeпya eі kloчewte ачestă oă de къкă

ка kindă арă fi алă eі; apoі kindă easъ нэiălă de къкă, кэ mirape mi кэ đăpere vede кэ s'a inшeлатă. Dară mi алтє sьpripizь maі đăpereoătь o auteапъ; къчi, inт'о zi, kindă нэiălă de къкă а kpeskală maі bine, eă ва da afарь paintea okiloră eі ne fiі sьi леđitimі din kasă нэpinteazьkь asvіrlindă—ле afарь niнă kindă лi se рăne oăsele, нăindă-se ne sine inьwі in локьлă loră.

„Знѣ асторѣ германѣ съсервъ челе зрмъ-
 тоаре: „Ккккк, зиче елѣ, се vede къ ворвенте
 nemуеште; къчѣ ачeastъ пасъре стригъ totѣ-d'a-
 зна „ккк-ккк ккк-ккк!“ каре ва съ зикъ in лимба
 германъ: зѣтѣ (ккк, гуск ккк!) III интр'адевър
 ккккк are drentѣ съ striче ка лѣмеа съ се
 зѣте ла минспеле че фаче. Kindѣ s. e. се апро-
 пиеазъ каселе алора пѣиндъ-се in локзлѣ лорѣ,
 стригъ „кккѣ-кккѣ.“ Adikъ зѣтѣ къ амѣ stadiatѣ
 ши еѣ faimoza теорие а комѣnistilorѣ каре а-
 такѣ drentлѣ пропrietъдеи, зикѣндѣ къ авереа
 знѣ, este пропrietatea тѣхпорѣ; дѣне ачeastъ
 теорие, каса нѣтлѣчеи este пропrietatea лѣитимеи
 аме, ккккк.—

Дарѣ kindѣ ккккк ескамoteазъ озлѣ съѣ
 интре озлѣ нѣтлѣчелорѣ, пѣиндѣ bastардлѣ лѣи

in spinarea алора ка съ'лѣ креаскъ; еарѣ are
 drent съ striче „ккк-ккк!“ адекъ зѣтѣ fak ши
 еѣ ка знѣ din faimozi „Dendy“ ши *tinepi de
 mod* каре пѣнѣ озлѣ лорѣ in каселе алора
 ши ле desonoreазъ Anoѣ kindѣ пѣи de ккккк
 дѣ афаръ ши омоарѣ пе fii лѣитимѣ аи касеи,
 iarѣ стригъ кккѣ-кккѣ адекъ зѣтѣ ла че tpiстѣ
 insfiruitѣ адъче prostimea kindѣ нѣ шtie съ
 deosibesкъ интре озлѣ de кккѣ ши озл de нѣтлѣ-
 лѣче; зѣтѣ ла че pezлѣtatѣ nenopочитѣ адъче
 kindѣ цара маикъ, нѣ шtie съ deosebeаскъ интре
 fii еи адевърацѣ каре о изbesкъ ши чеи maskaцѣ
 кѣ fага de нѣтлѣче ши inima de кккѣ. Eatъ кѣ-
 pioase лекциѣни че не ле дѣ ккккк, ноъ oame-
 nilорѣ!

Despre тѣхъриле античе.

De

A. Treb. Laurianu.

A. (Зрмаре.)

III. Ла анпѣлѣ Romeѣ 314 in timpѣ de
 foamete се вѣндѣ ла Roma тозлѣ de грѣѣ къ
 1 либрѣ de арамъ. prin зрмаре пѣтрѣнтариѣлѣ
 къ 3 либрѣ de арамъ. Дарѣ ачeastѣ предѣ era
 moderatѣ pentрѣ знѣ annѣ de foamete, insъ пре-
 цлѣ ordinariѣ so vede din alte date а fi fostѣ
 2 либрѣ de арамъ pentрѣ знѣ пѣтрѣнтариѣ de
 грѣѣ *). Ла анпѣлѣ Romeѣ 324 конслѣи Iзлѣи
 ши Папѣриѣ прецѣрѣ оаса ла 10 либрѣ, ши боалѣ
 ла 100 de либрѣ de арамъ **).

Tѣхъ Liviѣ не спъне къ Sѣрвиѣ Тѣлѣи аѣ
 reformatѣ konstѣtuciunea Romeѣ prin интродъ-
 череа ченслѣи, ши аѣ импѣрѣиѣ totѣ попорѣлѣ
 romanѣ in messe klasse дѣпъ авере. In klassea
 I inskripсе пре чеи че посedeа о авере пре-
 цѣитъ преste 100.000 de либрѣ de арамъ (asses),
 ши'и импѣрѣи in 80 de чентърѣи; in klassea II
 пре чеи че посedeа о авере прецѣитъ преste
 75.000 de либрѣ de арамъ, ши'и импѣрѣи in 20
 de чентърѣи; in klassea III пре чеи че посedeа

preste 50,000 de либрѣ de арамъ, ши'и импѣрѣи
 assemine in 20 de чентърѣи; in klassea IV пре
 чеи че посedeа преste 25,000 de либрѣ de а-
 рамъ, ши'и импѣрѣи еарѣши in 20 de чентърѣи;
 in klassea V пре чеи че посedeа преste 12,500
 de либрѣ de арамъ, ши'и импѣрѣи in 30 de чен-
 тѣрѣи; in klassea VI пре тоцѣ чеи че посedeа
 маѣ пѣциѣ de 12,500 либрѣ de арамъ, ши
 formъ dintр'инши нѣмаѣ о чентърѣе. Toate чен-
 тѣрѣиле din челе чѣчѣ klassi dintъѣ ле импѣрѣи
 инкъ in dose пѣрѣи, зна de вѣтрѣни ши алта de
 тѣперѣ, вѣтрѣниѣ съ кѣstodeаскъ четатеа, тѣперѣи съ
 меарѣ афаръ ла вѣтае. Ла тоцѣ ле импѣсе
 съ'ши факъ вештѣмѣ ши арме дѣпъ stapea лорѣ
 ши дѣпъ nechesitatea servѣциѣлѣ; чеи din klas-
 sine dintъѣи fѣрѣ маѣ вѣне имѣрѣкацѣ ши маѣ
 tape армацѣ, еарѣ чеи din klassile din зрмъ
 маѣ simplѣ, ши чеи din а VI-а klasse нѣ fѣрѣ
 indatoraцѣ а фаче servѣцие militare. Afарѣ de
 ачештѣа маѣ formъ 2 чентърѣи de фабрикаторѣ de
 machine велѣче, ши ле адассе ла klassea дѣн-
 тѣѣи, ши 3 чентърѣи de ачченсѣ (accensi), de кор-
 мѣцини (cornicines) ши de тѣвичѣни (tubicines), ши

*) Plinius hist. nat. XVIII. 4.

***) A. Gellius N. Atl. II. 1.

de adăsse la klasea V. Dăpъ че ordiнъ къ модзлѣ ачеста pedestрimeа, formъ 18 чентсрiи de кларi din primорiи statzлi. Арскъндѣ къ модзлѣ ачеста toate sarcinеле statzлi пре змерiи челорѣ авзгi, distрiвzи шi дрентсрiле ассемине. In адзурiле пѣлiче comitia) ла votарea лецилорѣ киетъ маi intzлѣ пре кларi, apoi челе 82 чентсрiи din klasea I, дăпъ ачееа челе 20 de klasea II, шi аша маi инколо; инзъ fiндѣ къ кларiи къ челе 82 чентсрiи de pedestрime de klasea I, фъча 100 de чентсрiи impрезнъ, ва сз зикъ маi мзлте de ктѣ тоате челе-лалте klassi impрезнъ; се инцелеле къ votzлѣ лорѣ decideа маi totѣ-deазна, къчi votсрiле се пѣтера дăпъ чентсрiи, еаръ нз дăпъ канете, адекъ fie-каре чентсрiе авеа пѣмаi знѣ votѣ (коллективѣ din votсрiле тзсрорѣ мембрiлорѣ еi): Prin зрмаре кѣндѣ се знiа votсрiле тзсрорѣ чентсрiлорѣ de klasea I, еле decideа, шi челе-лалте чентсрiи ера de prisосѣ. Nѣмаi кѣндѣ нз се знiа, се киета шi чентсрiле de a II klasse, шi ачестea маi totѣ-deазна decideа. Аша инкѣтѣ саѣ арае опi маi ера лiпсз de a маi киета шi пре a III klasse ла votѣ, саѣ ниѣ de кѣмѣ, даръ ла челе din зрмъ нз венiа маi ниѣ oдатъ саѣ дакъ шi венiа, ера о крпатъ формалитате *).

IV. Ачeastъ organisaziоне фъкѣтз de знѣ реѣе romanѣ кз 2400 de anni inainte de timpzлѣ in каре нѣ флѣмѣ, сервеште инкѣ шi астрзi de base ла organisарea маi мзлтра динтре statеле modерне. Еа аре че-ва възнѣ, къчi степѣе тоате челе-лалте differinge интре оаменi, шi i klassifikѣ пѣмаi дăпъ о синзрѣ категориe, адекъ дăпъ авере. Кз тоате ачестea е недреантъ шi ингреситоаре пентрѣ klassиле авѣте, шi е зми-литоаре шi стрiкѣчиоастъ пентрѣ klassиле сзраче. Е адевзратѣ шi дрентъ, къ чеi че posedѣ маi мзлѣ сзнтѣ даторi сз контрiвзeаскъ маi мзлѣ супре цинереа statzлi de ктѣ чеi че posedѣ пѣцинѣ, кѣндѣ е vorba de контрiвзiдне кз авереа; даръ кѣндѣ е vorba de даторiи шi de дрентсрi персоналe, атзнчi fie-каре persoанъ аре атѣта дрентѣ ктѣ верi-каре алта, авѣтъ саѣ сзракъ, шi fie-каре е in ачеламi градѣ datoаре а се sakрiфика пентрѣ вiнеле комзнѣ. Се паре къ Сервиѣ нз се зiтз ла ачeastъ ассиомъ; елѣ фъкз недрентате челорѣ авзгi, кѣндѣ пѣсе пре дзшii аша de марi sarcinе персоналe, шi фъкз недрентате челорѣ сзрачi, кѣндѣ ле ингзстъ дрентсрiле лецислативе пѣпъ ла пѣлѣ. Зшзрзрiле карi се фъкзрѣ ачесторѣ din зрмъ prin имзципареа sarcинилорѣ, нз сзнтѣ in старе de а ре-компенса пердереа дрентсрiлорѣ лецислативе. Еаръ in респектлѣ политикѣ, елѣ пѣсе fнда-

mentzлѣ супре formарea знѣи пролетариатѣ въз-мѣторiѣ statzлi шi дегрѣдзторiѣ зманитзци. Къчi кѣмѣ потѣ klassиле сзраче сз се ассекрезе in контра асспирилорѣ челорѣ авѣте, дакъ votzлѣ лорѣ е пѣлѣ? Кѣмѣ потѣ еле сз се рѣдiче din сзрѣчiе, шi сз се пѣлз in ассемине категориe кз челе авѣте, кѣндѣ ачестea факъ тоате лециле in фавоареа са шi супре цинереа диспропорцинеi интре сне шi сзвординзци лорѣ? Мзлгзиареа de екзалитате динainteа леции, адекъ а трiвзнарiлѣ дiздекторескѣ, е foарте микъ, шi in злтамi instanzъ, е илзсоаре. Istoria romanъ, in каре de шi се афлз маi мзлѣ вiртзте шi маi мзлѣ дрентате, de ктѣ in историеле тимзсрiлорѣ modерне, не дѣ кз тоате ачестea, ессемпле invедепате десупре ачесте скззъмiнте.

V. Супре а не пѣтеа ориента аззпра сззмелорѣ de банi indikate de Сервиѣ Тзлiѣ, in-семнѣмѣ къ кантитатеа de арамъ копринсз интр'о либръ, фаче астрзi 1 frankѣ, саѣ 1 florintѣ de арамъ монѣтъ австриакъ, саѣ 24 крѣчiарi de арцинтѣ, шi дакъ рефлектемѣ ла прецзрiле лѣкзрѣилорѣ de пре ачеле тимзсрi, (дăпъ читателе de маi сзсѣ), атзнчi vedемѣ, къ авереа знѣи омѣ de фрѣнте ла Roma пре тимзлѣ лѣи Сервиѣ Тзлiѣ, in сзмъ de 100,000 либрe de арамъ, фъча ла 50,000 пѣтрѣнтаре de грѣѣ, саѣ ла 10,000 de оi, саѣ ла 1000 de воi, еаръ а знѣiа din klasea de цiосѣ ла 5000 пѣтрѣнтаре de грѣѣ, саѣ ла 1000 de оi, саѣ ла 100 de воi, — канитарiѣ, нз венитѣ анпзалѣ. Даръ de възнѣ сеамъ, ачeastъ авере нз ера крпатъ, адекъ in о сингзрѣ снечѣ de лѣкзрѣi, чi ера аместекатъ, шi чеа маi mare парте, саѣ инкаi de цiзмзлате ера зокотитъ дăпъ possessiонеа de пѣминѣ. Сз vedемѣ акзмѣ, ктѣ пѣминѣ пѣтеа се possеадѣ знѣ Romanѣ.

Livii не спзсе, къ ла конскриереа лѣи Сервиѣ Тзлiѣ се афларъ ла 80.000 de четзцианi Romani *), еаръ Eutropiѣ афирмъ къ ла скоатереа челѣи din зрмъ реѣе. Тарчииѣ Сзперѣзъ, territoriazлѣ romanѣ авiа се интиндеа пѣпъ ла 15 милиаре romane, in distanzа чеа маi mare de ла Roma **). Prin зрмаре сзурѣфаца territoriazлѣ romanѣ авiа коприндеа ла 400 de милиаре romane пѣтрате. — Romanii нѣmia jugerum (цiсгѣ) знѣ пѣминѣ de 28,800 пѣчиоаре пѣтрате, пѣмзнтѣ каре арѣ пѣтеа сз се аре интр'о zi кз знѣ цiсгѣ de doi воi; шi дозе атарi цiсгѣ de

*) Millia octoginta eo lustro censa dicuntur. Adicit scriptor antiquissimus Fabius Pictor, eorum qui ferre arma possent, eum numerum fuisse. Livius I, 44. Dionysius pune 84,700, Eutropius 83,000. Даръ in totѣ модзлѣ нз каните de зр-вади матзрi, прерзмѣ се фъча маi in зрмъ ла ассемине конскриерi, чi сзлѣте in ценере.

**) Ita Romae regnatum est per septem reges annis ducentis quadraginta tribus, cum adhuc Roma, ubi plurimum, vix usque ad quintum decimum milliarium possideret. Eutropius I. 8.

*) T. Livius I. 43. confer Dionysii IV. 18; Plinii hist. nat. XXXIII. 13. A. Gellii VII. 13.

първото ле нямия heredium (момие), fiindcă къ
 Ромулът кѣндѣ аѣ импѣриитѣ пѣмѣнтѣлѣ, аѣ датѣ
 ла fie-каре Ромулѣ знѣ локѣ атѣлѣ де mare.
 дрентѣ пѣмѣнтѣ де moutenipe *). Ачеста арѣ
 фи кѣмѣ се зиче в Transilvania, локѣ де дозе
 гълете сѣмѣнтѣрѣ де грѣѣ, саѣ кѣмѣ се зиче
 в Moldavia, цѣмѣтате де фалче де пѣмѣнтѣ. В
 адеврѣ локѣ foarte пѣдѣнѣ nentрѣ цѣнеа знеѣ
 familii.— Сѣнтѣ репѣбликѣ се пѣлѣнеа оаменѣ
 къ п'аѣ нѣчѣ атѣла локѣ, шѣ череа ка сѣ лѣ се
 импартѣ пѣкарѣ кѣте дозе цѣгрѣ дѣ агрѣлѣ
 пѣбликѣ.— Деѣ тоѣ territoriaлѣ romanѣ пре
 тимѣлѣ реѣлорѣ, авѣа копѣндеа 300,000 пѣлѣ
 ла 400.000 де цѣгрѣ де пѣмѣнтѣ, каре терѣи
 торѣ ера импѣриитѣ в агрѣ пѣбликѣ, шѣ приватѣ,
 адекѣ ла familii в парте. Дакѣ пѣнемѣ къ
 fie-каре familie ера компѣсѣ чѣлѣ пѣдѣнѣ де 4
 имѣ, шѣ fie-каре familie да знѣ militarѣ, атѣнѣ
 чеѣ 80.000 де оаменѣ forma пѣлѣ ла 20,000
 де familii карѣ да 20,000 де militarѣ, импѣриитѣ
 в 193+1 чѣнтѣрѣ дѣпѣ авѣре, преѣмѣ не
 вѣне Livii **). Сѣ пѣнемѣ къ зпа familie де
 класѣа I possedea пѣмаѣ 16 цѣгрѣ, зпа де
 класѣа II, 12 цѣгрѣ; зпа де класѣа III, 8
 цѣгрѣ; зпа де класѣа IV, 4 цѣгрѣ; шѣ зпа
 де класѣа V, 2 цѣгрѣ саѣ знѣ heredium; еартѣ
 зпа де класѣа VI пѣмаѣ 1 1/2 цѣгрѣ: атѣнѣ тоѣ
 агрѣлѣ приватѣ копѣндеа 224,600 цѣгрѣ, шѣ
 агрѣлѣ пѣбликѣ в чеа маѣ mare втѣндере преѣте
 локѣрѣ лѣкратѣ шѣ нѣлѣкратѣ, пѣлѣ ла 175,400
 цѣгрѣ, карѣ импѣриитѣ къ чѣлѣ приватѣ гѣчеа
 400,000 цѣгрѣ, в чеа маѣ mare втѣндере а
 territoriaлѣ romanѣ. Дѣн prodsktele ачѣстѣ
 territoriaлѣ treвѣа сѣ трѣасѣкѣ 80,000 четѣ
 дѣанѣ romanѣ, ла карѣ маѣ пѣтемѣ адаѣне 20,000
 серѣ, преѣте тоѣ 100,000 де сѣлѣте.

VI. Аша дарѣ чеа маѣ авѣтѣ familie авѣа
 possedea 16 цѣгрѣ саѣ 8 heredia, саѣ 2 гѣлѣ,
 адекѣ локѣ де 8 гѣлѣте де грѣѣ, ва сѣ зѣкѣ
 авѣа а патра парте де sessisne, преѣмѣ се со
 котѣте аѣтѣ в Transilvania. Кѣ тоате ачѣс
 теа авѣреа знеѣ атарѣ familii се преѣвѣа в
 100,000 лѣбре де арашѣ. Дѣн ачѣстѣ сѣмѣтѣ
 цѣмѣтате се поате лѣа дрентѣ преѣдѣ алѣ пѣ
 мѣнтѣлѣ; еартѣ чеа-лаѣтѣ цѣмѣтате се поате
 консѣдера дрентѣ преѣдѣ алѣ kasei, алѣ viteлорѣ.
 шѣ че-ва капѣтарѣ в аѣре парато. Деѣ дакѣ
 16 цѣгрѣ де пѣмѣнтѣ се преѣвѣсѣкѣ ла 50,000
 лѣбре де арашѣ, атѣнѣ пре знѣ цѣгрѣ вѣнѣ 3125
 лѣбре де арашѣ карѣ дѣпѣ преѣвѣлѣ арамеѣ де

акѣмѣ, факѣ 3750 вѣченарѣ авѣстриачѣ де арѣдѣтѣ.
 Ачѣстѣ преѣдѣ е foarte mare, шѣ къ алѣта маѣ
 mare, къ кѣтѣ шѣтимѣ къ е преѣвѣлѣ а 31 боѣ,
 саѣ а 312 оѣ, дѣпѣ estimarea де атѣнѣ. Дѣн
 ачѣста арѣ треѣвѣ сѣ консѣдемѣ, саѣ къ пѣ
 мѣнтѣлѣ аѣ fostѣ frѣktiferѣ nпесте мѣсѣрѣ, кѣмѣ
 нѣ е де локѣ в зѣа де аѣтѣзѣ, саѣ къ estimѣ
 чѣнеа лѣ аѣ fostѣ essorbitante. Инѣ треѣвѣ сѣ
 обсерѣвѣмѣ къ Romanii нѣ се окѣкѣпа къ алѣте
 мѣѣстрѣи, чѣ пѣмаѣ къ лѣкратѣ пѣмѣнтѣлѣ, карѣ
 се консѣдера де окѣкѣчѣнеа чеа маѣ onestѣ,
 еѣ пѣнеа foarte mare преѣдѣ пре агрѣ шѣ пре
 агрѣкѣлѣтѣрѣ. Консѣлѣи чеѣ маѣ вѣсемпѣдѣ дѣпѣ
 че ешѣа дѣн дрѣгѣторѣ. се дѣчеа ла арѣтрѣ. Пре
 Лѣчѣѣ Чѣиннатѣ, каре авѣа о момѣе пѣмаѣ де
 4 цѣгрѣ, шѣ о лѣкратѣ елѣ вѣсѣшѣ къ мѣнѣле
 сале, л'аѣ лѣатѣ Romanii де ла арашѣ шѣ л'аѣ
 гѣкѣтѣ дѣктаторѣ *). В атѣте оноаре ера агрѣ
 кѣлѣтѣра, шѣ атѣтѣ де вѣгѣсѣтѣ ера пѣмѣнтѣлѣ, вѣ
 кѣтѣ треѣвѣа сѣ се сѣе преѣвѣлѣ foarte в ком
 пѣрѣчѣне къ чѣле-лаѣте лѣкѣрѣи.

Ла консѣриѣреа каре с'аѣ гѣкѣтѣ ла анѣлѣ
 Romei 295, с'аѣ аѣлаѣ 119,319 четѣдѣанѣ Ро
 mani, шѣ territoriaлѣ Romei пѣлѣ ла *Beii*, гѣ
 чеа о дѣстанѣ пѣмаѣ де 12 милиаре, еартѣ пѣлѣ
 ла *Fidene* (четѣдѣ къ карѣ Romanii трѣа в ос
 тѣлитате) гѣчеа кѣарѣ пѣмаѣ 6 милиаре romane,
 ва сѣ зѣкѣ о дѣстанѣ де цѣмѣтате де постѣ.
 Ла анѣлѣ Romei 405 гѣкѣндѣ-се консѣриѣре,
 Romanii формартѣ 10 леѣзѣнѣ, в нѣмерѣ преѣте
 60,000 де militarѣ, карѣ прѣсѣнѣнѣ о импѣнѣ
 лѣчѣне де 240,000 де сѣлѣте, ва сѣ зѣкѣ де
 дозе орѣ маѣ mare де кѣтѣ къ 100 де анѣ
 маѣ вѣанѣте. Ла анѣлѣ Romei 430, Romanii се
 вѣтѣрѣ къ Samnitiѣ ла о дѣстанѣ маѣ де 30
 милиаре romane (ва сѣ зѣкѣ де 3 poste) де ла
 Roma, — лѣкѣрѣ нѣвѣчѣркатѣ пѣлѣ атѣнѣ. — Дарѣ
 де аѣчѣ вѣанѣте вѣне а кѣрѣше пѣтереа Roma
 niлорѣ, шѣ а лѣ се лѣрѣи territoriaлѣ. Ла
 анѣлѣ Romei 488 (адекѣ зѣче анѣ дѣпѣ вѣ
 вѣнѣрѣеа лѣѣ Pirri), се аѣларѣ маѣ консѣриѣре
 292,334 четѣдѣанѣ romanѣ, саѣ в нѣмерѣ ро
 тѣндѣ ла 300,000, къ тоате къ де ла вѣтемеѣреа
 statѣлѣ н'аѣ маѣ вѣчѣатѣ вѣтѣлѣ къ vѣcini **).
 Кѣ ачѣстѣ мѣкѣ пѣтере Romanii копѣндѣ тоатѣ
 Italia, вѣтѣ пре Картаѣinesѣ, пре Macedoni, шѣ
 се вѣтѣндѣ преѣте тоатѣ Европа, шѣ преѣте чеа
 маѣ mare парте а Аѣиеѣ шѣ а Африѣеѣ. Де аѣчѣ
 вѣанѣте се скѣмѣвѣ тоате калѣлѣле.

*) Bina jugera, quae a Romulo primum divisa dicebantur vi
 ritim, quod heredem sequerentur, hereditim appellarunt.
 Varro R. R. I, 10.

**) Кѣ прѣсѣнѣнеа къ fie-каре чѣнтѣрѣ ера компѣсѣ дѣн 100
 де имѣ. де мѣ се парѣ къ чѣнтѣрѣе де класѣа I ера
 маѣ мѣлѣ, еартѣ чѣле де класѣе дѣн зрѣтѣ. ера маѣ марѣ.

*) Lucius Quintius Cincinnatus dictator est factus, qui agrum
 quatuor jugerum possidens manibus suis colebat. Is, cum
 in opere, et arans esset inventus, sudore deterso togam
 praetextam accepit, et caesis hostibus liberavit exercitum.
 Eutropius I. 17.

**) Inventa sunt civium capita CCXCII milia CCCXXXIV, quam
 quam a condita urbe nunquam bella cessassent. Eutropius II. 18

VII. Militarii Romani la incenstă trezia s' se imbrache, s' se inarmeze mi s' natreask' k' snesele doră. La anuă Romei 348, pe timpuă impressurii Beloră, se introdusse stinendiaă militariă din banii statării. Atunci se introdusse mi kontrivuzinea. Titu Liviū zice k' senatorii supre a arăta k' t' de m'at' kontrivuzesk' ei supre cinerea statării, i' mi ink'rkarp' kontrivuzinea in aere gravi pre karp'z, mi ama o d'asser' la erariă (aerarium, vestierie). In adev'ură, dak' kontrivuzir' n' mai 1 la 200, av'ur' ce ink'rkarp' d'ur' un' kapitaliă de 100,000 litre, adek' 500 litre, dar' n'tea s' kontrivuzesk' mi 1 la 100, adek' 100) de litre saă 250 oka de aram' k'nt'ripit'.

K' t' de mare aă fost' stinendiaă militariă la incenstă, n' ne sn' n' istori'ei cei vek'i, ins' d'ur' datele mai din xpm'z, se pare k' n' ară fi fost' mai mare de 4 un'ce pre zi, 1 litr' pre 3 zile, 10 litre pre lun'z, mi 120 litre pre anuă, pentr' un' leuionariă, de doze ori at'ta pentr' un' doktoriă, adek' 240 litre, mi de trei ori at'ta pentr' un' k'lar'ă, adek' 360 litre: un' tr'v'zn' avea de 10 ori mai m'at' de k' t' un' k'lar'ă, adek' 3600 litre de aram' pre anuă.— S' imp'urim' stinendiaă de 120 litre in 4 p'ur'ci: vin' 30 litre pentr' v'nt'minte, 90 litre pentr' annon'z. Dintre acestea: 32 litre pentr' n'ne, k' kare n'tea k'm'p'ra 16 p'ur'z'are saă 48 mozi de grăz', prov'uzinea ordinariă, mi cele 58 litre pentr' k'rne, legami, vin', etc. K'lar'ă mai k'nt'za mi k'lyă de

la stată (equus publicus); k' stinendiaă int'reit' n'tea s' se cin'z mi pre sine mi pre fecior'ă s'z' (equiso) mi pre am'ndoi kaii.— Summa de 120 litre de aram' pentr' un' leuionariă, kom'ntat'z in ar'unt' d'ur' valoarea de ast'zi, face la 48 florin'ci de ar'unt' saă 144 v'chenariă ast'riaci.— Un' militariă kom'pn' ast'riak' inainte de anuă 1848 n' avea in Transilvania mai m'at' de 4 k'rciari pre zi, mi n'nea, kare se mai poate sokoti in 2 k'rciari, mi face preste tot'z pre anuă 36 florin'ci, 30 k'rciari de ar'unt', mai r'm'zn' 11 florin'ci 30 k'rciari pentr' v'nt'minte.

Din aces' kom'pn' vedem', k' un' Roman' de klassea V, kare avea un' k'nt'ariă de 12,500 litre inainte de introd'uzerea stinendiaă mi a kontrivuzinii, trezia s' suind'z pentr' int'rei'nera sa la mili'ie, cel' p'ur'zn' 120 litre pre anuă, va s' zik' 1 la 100 din k'nt'aliă s'z', kare e o kontrivuzine foarte mare, ama ink' t' mai mare n' se poate im'nsne nici in un' timuă, f'ur' de a p'sina pre oam'ni. Un'ă d'ntre cei de fr'nte n'tea fireste s' suind'z de zeu ori mai m'at', dar' pentr' aces' trezia s' se imbrache mi s' se inarmeze mai bine, mi s' mearp'z in fr'ntea ost'ii, s' se es'pn'z celor' mai in vederate perik'le. De aces' cetim' adese ori la istori'ei Romani; „k' in k'tare b'lt'ie aă nep'it' at'te mi d'ntre cet'zianii cei mai de fr'nte.“
Serp'ă i' f'k'esse s' mi p'lyeask' sk'm'uz' ran' g'z' int'z'.

(Ba xpm').

Kom'nikazi'ni s'ientif'ice mi'ci.

S'ni k' vapor in Siberia.

In R'asia a n'zk'oit' ak'm'z un' nov'ă din Siberia, a face s'ni kare x'm'z ne s'pn'z k' vapor', intokmai ka varoan'ele k' poate x'm'z ne d'ur' de fer'z; ama dar' nord'z R'asia, unde klima rig'roas' n' permite d' a face un' d'ur' de fer'z, va avea tot'z benef'uziă aces'ei inv'uzi'ni n'oz' mi f'ur' k'lt'uzi'z; k' t' z'pn'ada va cine akolo lok' de mine de fer'z. Aces' nov'ă va s' p'reg'it'ask' ak'm'z, k' aj'rtor'z f'z'v'rn'z'z, o es'pedi'uzine tokmai nin' la r'iz'ă Am'z. Im'portan'za aces'ei inv'uzi'ni in n'zn'k'z' de vedere a k'lt'ur'ei mi a polit'ic'ei R'asiae pentr' v'it'or'z' in f'az'ing'ei sale in cent'ur'ă Asiae, este dest'z'ă de in vederate.

Obz'erazi'ni'le meteorolog'ice la B'sk'reuti de la 16—22 Martie.

Temperat'zra d'ur' termomet'zr' ak'i Reaumur, in x'm'z.

	Dim. la ora 6,	d. a. la ora 4,	seara la ora 10.
La 16	0	8	3,8
La 17	1,5	10	2
La 18	1	7	2
La 19	2	7,3	2
La 20	3	11	3
La 21	3	2	3
La 22	2	4	2
	1,8	7	2,6

Temperat'zra de m'zlok' la 6 dimineaga la 4 d. a. la 10 seara, Baromet'zr'ă a variat'z int're 332 lini' de Paris'ă mi int're 336. Nici o zi de ploaie; noantea de la 21 a n'ns'.